

Darba grupa par minimālo VSAOI regulējuma pilnveidošanu apkopo savu redzējumu

Publicēts: 12.11.2021.

[Jaunami](#)

[VSAOI](#)

Piektdien, 12. novembrī, notika septītā – noslēdzošā darba grupas sēde par priekšlikumiem minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) regulējuma pilnveidošanai. Sanāksmes dalībniekiem tika prezentēts apkopojums par darba grupas identificēto problēmu risinājumiem, kas daļēji jau atrodas likumdošanas procesā, kā arī nākotnē risināmiem jautājumiem, turpinot sadarbību specifiskos jautājumos.

Dalībnieki augsti novērtēja Valsts prezidenta iniciatīvu organizēt šo darba grupu. Tādējādi sekmēta plaša ieinteresēto nevalstisko organizāciju iesaiste jaunā VSAOI regulējuma izvērtēšanā, un dialogā ar valsts pārvaldi, analizējot priekšlikumus kontekstā ar datiem un meklējot labāko risinājumu. Vienlaikus saglabāts fokuss uz sasniedzamo mērķi – pilnvērtīgu dažādu jomu nodarbināto un pašnodarbināto sociālo apdrošināšanu, par ko darba grupā nebija domstarpību.

☞ *“Valsts prezidenta piedāvātais sadarbības formāts ir ļāvis paralēli normatīvo aktu virzībai formālajā kārtībā apmainīties viedokļiem un diskutēt par sabiedrībai aktuālām problēmām, izvērtējot tās no dažādiem skatupunktiem balstoties uz datiem, un rastos risinājumus operatīvi iekļaut kā papildinājumus normatīvo aktu dažādos virzības posmos. Dažos gadījumos risinājumu īstenošanai valsts pārvaldes institūcijas var operatīvi rosināt arī jaunu normatīvo aktu grozījumu izstrādi. Šī darba grupa pierāda, ka atsevišķas identificētās problēmas ir iespējams risināt arī starpinstitūciju sadarbības ceļā, mazinot administratīvo slogu un piedāvājot iespējami ērtus pakalpojumus nodokļu maksātājiem,”* atzīst darba grupas vadītājs, Finanšu ministrijas parlamentārais sekretārs Atis Zakatistovs.

Līdz šim jau izstrādāti grozījumi normatīvajos aktos, paredzot, ka līdz 2022. gada 31. decembrim tiks pagarināts likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” pārejas noteikumos noteiktais īpašais iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) režīms autoratlīdzības ienākuma saņēmējiem, ka nodokli ietur ienākuma izmaksātājs. Izstrādāti Ministru kabineta noteikumi “Valsts atbalsta sniegšanas kārtība kultūras un mediju nozarei nodokļu likumdošanas izmaiņu radītās ietekmes amortizēšanai”, kuru mērķis ir sniegt atbalstu tiem uzņēmumiem, kuru darbībā būtisku izdevumu sastāvdaļu veido izdevumi par autora darbu radīšanu (autoratlīdzību izmaksas) un kurus ietekmējušas nodokļu izmaiņas autoratlīdzību saņēmējiem.

Tāpat ir sagatavoti grozījumi likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, kas paredz, ka pašnodarbinātie varēs vienu reizi gadā iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam (VID) apliecinājumu par kalendāra gadā plānotajiem ienākumiem un pašnodarbinātie, kas saņem ienākumu no intelektuālā īpašuma, VSAOI 10% apmērā pensiju apdrošināšanai varēs veikt reizi gadā nevis reizi ceturksnī. Savukārt minimālās VSAOI nebūs jāveic proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās darbinieks atrodas dīkstāvē, kas radusies darbinieka vainas dēļ, kā arī par tām kalendāra dienām, kurās darba ņēmējs ir atstādināts no darba. Vienlaikus šie grozījumi paredz, ka minimālās VSAOI netiek aprēķinātas un nav jāveic par periodu, kurā Ministru kabinets ir izsludinājis ārkārtējo situāciju.

Lai uzlabotu minimālo VSAOI administrēšanu un darba devējam būtu informācija par kuru personu ir jāveic minimālās VSAOI piemaksa, ir rasts risinājums kā VID sadarbībā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru (VSAA) sniegs informāciju darba devējam, norādot minimālo VSAOI piemaksu apmēru par konkrētu darba ņēmēju.

Darba grupa, kuras mērķis ir izstrādāt priekšlikumus minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei, lai nodrošinātu valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ilgtspēju, tika izveidota šā gada 3. septembrī. Tajā tika nodrošināta gan valsts institūciju – Finanšu

ministrijas, Labklājības ministrijas, Kultūras ministrijas, VID, VSAA, Latvijas Bankas – pārstāvniecība, gan arī plaša sociālo partneru, uzņēmēju, radošo profesiju, nevalstiskā sektora pārstāvniecība, piedaloties Latvijas Darba devēju konfederācijai (LDDK), Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai, Veselības aprūpes un darba devēju asociācijai, Latvijas Preses izdevēju asociācijai, Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācijai, Latvijas Finanšu nozares asociācijai, Latvijas Radošo savienību padomei, Pašnodarbināto mūziķu biedrībai, Latvijas Rakstnieku savienībai, Kultūras augstskolu asociācijai, Latvijas Pilsoniskai aliansei, Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācijai, Sadarbības platformai, Latvijas Mākslinieku savienībai.

Darba grupa sanāksmēs identificēja, apkopoja un izvērtēja biežāk sastopamās problēmsituācijas saistībā ar minimālo VSAOI piemērošanu, kā arī uzklusēja datus, vērtējumu un redzējumu par makroekonomisko situāciju, valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu un jau ieviestajiem vai plānotajiem Labklājības ministrijas, Nodarbinātības valsts aģentūras, VSAA, VID, Kultūras ministrijas un Finanšu ministrijas risinājumiem.

Apzinoties darba grupas dalībnieku paustās bažas un vajadzības, ir nolemts neaprobežoties tikai ar jau uzsāktajām normatīvo aktu grozījumiem un administrēšanas uzlabošanas pasākumiem, bet turpināt darbu pie identificēto problēmsituāciju regulējuma pilnveidošanas. Apzinoties saimnieciskās darbības ieņēmumu konta lietderību, plānots atkārtoti veikt sarunas ar finanšu sektoru (kredītiestādēm), lai rastu iespējas iespējami ātrāk praksē uzsākt saimnieciskās darbības ieņēmumu (SDI) konta piemērošanu. Tāpat Finanšu ministrija vērtē iespēju līdz ar pāreju uz SDI konta piemērošanu mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) maksātājiem, kas paralēli gūst ar IIN apliekamus ienākumus, atļaut iespēju piemērot IIN atvieglojumu par apgādībā esošu personu. Kultūras ministrija aicināta sadarbībā ar radošo nozaru pārstāvjiem kopīgi izvērtēt radošajām personām piešķiramās stipendijas (to ekonomisko būtību un atbilstību IIN likumā ietvertajam stipendiju jēdzienam), nepieciešamības gadījumā aizstājot ar cita veida maksājumu, par kuru tiek maksāts IIN un VSAOI, un tādējādi arī palielinātu sociālās garantijas radošajām personām.

Savukārt LDDK kā darba devējus pārstāvoša organizācija aicināta izvērtēt darba tirgū novērojamo darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstību, ņemot vērā VID prezentētos datus. Papildus LDDK sadarbībā IZM aicināta izvērtēt iespējamus pasākumus darbinieku profesionālās izglītības pasākumu īstenošanai attiecībā uz tādām darbinieku kategorijām, kam nav specifiskas izglītības, kas nav pilna laika nodarbinātie un kuru ienākumi ir zem minimālā darba algas apmēra. Paredzēti arī citi uzdevumi, lai veicinātu zemi atalgotu sociālo grupu sociālu nodrošināšanu nākotnē.

VSAOI ir valsts noteikts un regulēts veids, kā nodrošināt sevi ar ienākumiem gan ilgtermiņā, gan neparedzētos gadījumos. Persona, par kuru ir veiktas obligātās sociālās iemaksas, ir finansiāli pasargāta – nodrošināta ar ienākumiem situācijās, kad nepieciešama palīdzība, piemēram, kad nav iespējas strādāt nelaimes gadījuma vai invaliditātes dēļ, tās bērni ir zaudējuši apgādnieku vai arī jaunā māmiņa vai tētis dodas bērna kopšanas atvaļinājumā.

Katram Latvijas iedzīvotājam pienākošais pabalstu, atlīdzību vai pensijas apmērs ir atkarīgs no viņa veiktajām sociālajām iemaksām, – jo lielāki bijuši ienākumi, no kuriem veiktas iemaksas, jo attiecīgi lielāks arī pabalsta, pensijas vai atlīdzības apmērs. Šo informāciju iespējams noskaidrot Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras [e-pakalpojumos](#).

Obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas ir ar likumu noteikts obligāts maksājums speciālā budžeta kontā, kas dod tiesības sociāli apdrošinātai personai saņemt likumā noteiktos sociālās apdrošināšanas pakalpojumus. Iemaksu apmērs ir atkarīgs arī no nodarbinātības veida – pašnodarbinātajiem un mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem samaksāto nodokļu apmērs nav tāds pats kā, piemēram, cilvēkam, kurš strādā SIA.

 [Prezentācija “Apkopojums par minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu regulējuma pilnveidošanu”](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/darba-grupa-par-minimalo-vsaoi-regulejuma-pilnveidosanu-apkopo-savu-redzejumu>